روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹
تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: شرکت‌پیام‌رسان سبز تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵
www.sharghdaily.ir
پنجشنبه ۳ آذر ۱۴۰۱ • ۲۹ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴ • ۲۴ نوامبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۴۲۹ • ۱۲ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۱:۵۱ • اذان مغرب ۱۷:۱۳
اذان صبح فردا ۵:۲۲ • طلوع آفتاب ۶:۵۰

روزنامه شرق

◆ پروژه بند رودخانه شورقم، طرحی که از سال ۱۳۹۸ در انتهای این رودخانه ساخته شد و تالاب مره را در خطر مرگ تدریجی قرار داده است.
عکس: احمد ظهرابی، ایسنا

دیالوگ روز

باشگاه مبارزه - دیوید فینچر - ۱۹۹۹

تایلر دردن (براد پیت): (به دستورالعمل ایمنی در هواپیما اشاره می‌کند) می‌دونی اونا برای چی تو هواپیما ماسک اکسیژن می‌ذارن؟
– راوی (ادوارد نورتون): خب برای اینکه بتونی نفس بکشی.
– تایلر دردن: اکسیژن سرحالت میاره. در یک فاجعه اضطراری، تو نفس‌های مضطربانه عمیق می‌کشی. یک‌دفعه خوشحال و سربه‌راه می‌شی. تقدیرت رو قبول می‌کنی. همیشه همینه... – راوی: عجب، تئوری جالبیه.

دعوت استادان روزنامه‌نگاری

برای حضور در مجمع عمومی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران

امروز ساعت ۱۰ مجمع عمومی نوبت اول فوق‌العاده و عادی روزنامه‌نگاران استان تهران در محل دفتر انجمن برگزار می‌شود.

استادان روزنامه‌نگاری برای حضور در این مجمع از اعضای آن دعوت کرده‌اند.

هادی خانیکی، بدرالسادات مفیدی، ماشاالله شمس‌الواعظین، علی‌اکبر قاضی‌زاده، فریدون صدیقی، محمدمهدی فرقانی و یونس شکرخواه در یک فراخوان از اعضای انجمن دعوت کرده‌اند تا در این دوره مجمع شرکت کنند. در این فراخوان آمده است: «بقا و قدرت نهادهای مدنی و صنفی به مشارکت فعال اعضا بستگی دارد». همچنین هیئت‌مدیره انجمن صنفی روزنامه‌نگاران با توجه به اهمیت این دوره از انتخابات در شرایط جاری کشور، برای حفظ و تداوم فعالیت نهاد صنفی روزنامه‌نگاران از همه اعضای واجد شرایط دعوت کرده است در این جلسه حتما به صورت حضوری شرکت کنند.

کاندیداهای هیئت‌مدیره را مینا شهنی، فیاض زاهد، اکبر منتجبی، مجید صیادی، پدرام الوندی، قادر باستانی، مرتضی کاردر، شاهد حلاج‌نیشابوری، امین شول‌سیرجانی، محمد (آرمین) منتظری، نغمه دانش‌آشتیانی، حمید اسلامی‌راد و عصمت پناهی تشکیل می‌دهند.

همچنین برای بازرسی نیز حسین نوری‌نیا، احسان قلمچی، فرزام شیرزادی، حامد شفیعی و حجت‌اله بیرامی کاندیدا شده‌اند.

مجمع عمومی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران که دوم شهریور امسال برگزار شده بود، با شکایت دو عضو انجمن باطل شد و تکرار مجمع و انتخابات جدید به همین دلیل صورت می‌گیرد.

مجمع عمومی در محل انجمن صنفی در خیابان شریعتی، بالاتر از ظفر، نبش کودکان غزه پلاک ۴۸ برپا می‌شود.

سهم‌خواهی یا ایجاد انحصار؟

مهدیه اسماعیلی: با گذشت دو ماه از فیلترینگ شبکه‌های اجتماعی خارجی، مسئولان بر مهاجرت روزافزون کاربران به پلتفرم‌های داخلی خبر می‌دهند. تاجایی‌که برای تشویق کسب‌وکارهای اینترنتی به بردن کسب‌وکارشان به پلتفرم‌های داخلی، مواردی مثل اعطای مجوز و معافیت‌های مالیاتی، در نظر گرفته شد. خبری که چندان از سوی عامه مردم تأیید نمی‌شود اما چند روز پیش وزیر ارتباطات افزایش ترافیک داخلی را نشانه اعتماد مردم به پلتفرم‌های داخلی دانسته است. این اظهارنظر وزیر در حالی مطرح شد که با وجود طرح‌های تشویقی نشانه‌های دقیقی از جلب اعتماد عمومی به این پلتفرم‌ها دیده نشده و هنوز بسیاری از کاربران از فیلترشکن برای اتصال به پلتفرم‌های خارجی استفاده می‌کنند.

نگاه متفاوت

یکی از توجیهاتی که همواره مسئولان بر آن تأکید دارند، استفاده کشورهایی مانند چین و روسیه از پلتفرم‌های بومی است. اگرچه در کشور چین پلتفرم‌ها با این هدف توسعه پیدا کردند که جایگزین پلتفرم‌های خارجی شوند اما حتی این کشور نیز در بحث اقتصاد دیجیتال نگاهی فرامرزی داشته و سعی می‌کند با گسترش پلتفرم‌های چینی در دنیا از بازار بین‌المللی سهم بگیرد.

حامد بیدی، کارشناس فناوری، با اشاره به اینکه محصولات شرکت متا یعنی فیس‌بوک، اینستاگرام و واتس‌اپ از پلتفرم‌های فراگیر در سراسر جهان هستند، به تجارت‌نیوز گفت: «در کشورهای توسعه‌یافته هم استارت‌آپ‌هایی هستند که تلاش می‌کنند پلتفرم‌های داخلی را طراحی کنند و آنها را توسعه بدهند، اما این‌گونه نیست که بخواهند این پلتفرم‌ها را به‌عنوان گزینه‌های جایگزین برای پلتفرم‌های بین‌المللی در نظر بگیرند. همه کشورها بالاخره نگاهی به بازار بین‌المللی دارند تا بتوانند در بازار جهانی با سایر پلتفرم‌ها رقابت کرده و به نوعی از این بازار سهم داشته باشند. اگر بخواهم مثال بزنم در کشورهای توسعه‌یافته کمتر کشوری خودرو تولید می‌کند تا آن را جایگزین خودروهای داخلی کند».

بیدی ضمن تأکید بر اینکه در این مسئله نگاه کشورهای چین و روسیه اندکی متفاوت است، بیان کرد: «در کشور چین پلتفرم‌ها با این هدف توسعه پیدا کردند که جایگزین پلتفرم‌های آمریکایی شوند. اگرچه در این کشور هم نگاه فرامرزی وجود دارد اما معمولا نسخه محصولات بین‌المللی‌شان با نسخه محصولات داخلی چین متفاوت است؛ مثلا خدماتی که پلتفرم وی‌چت در چین ارائه می‌دهد، خیلی گسترده‌تر از نسخه‌ای است که در دنیا استفاده می‌شود. کشور روسیه رویکرد بین‌المللی بیشتری دارد کمااینکه محصولاتی را هم به بازار جهانی ارائه کرده است». او افزود: «نگاهی که تمام کشورهای دنیا اعم از چین و روسیه یا کشورهای اروپایی دارند این است که تلاش می‌کنند با حمایت از شرکت‌های استارت‌آپی و سرمایه‌گذاری در این زمینه بتوانند دنیای دیجیتال آینده را از آن خود کنند».

تبعات اینترنت ملی

مدیرعامل پلتفرم کارزار با بیان اینکه نگاه مسئولان به پدیده اینترنت ملی نگاه درستی نیست، گفت: «بازتاب نگاه مسئولان در فرایند بحث و گفت‌وگوهایی که در رابطه با طرح صیانت انجام می‌شد، نمود پیدا کرده و از نتایج گفت‌وگوها مشخص است که تبعات خوبی ندارد».

او با اشاره به اینکه این نوع نگاه بر جدایی مرزهای دیجیتال ایران از جهان تأکید دارد، ادامه داد: «چنین نگاهی بازار دیجیتال را به سمت انحصار می‌برد؛ مانند حوزه رسانه که شاهد ایجاد انحصار توسط صداوسیما هستیم یا انحصاری که در صنعت خودروسازی دیده می‌شود. با این تفاسیر همچنان پدیده اجرای طرح شبکه ملی اطلاعات یا همان اینترنت ملی در هاله‌ای از ابهام است. با اینکه گمانه‌زنی‌هایی از رفع محدودیت‌های اینترنت به گوش می‌رسد، اما همچنان موج نگرانی‌ها درباره اجرای این طرح وجود دارد. به‌علاوه اینکه زیستن در دنیای دیجیتال نیاز شدیدی به تعامل با دنیا دارد. محدودسازی پلتفرم‌های خارجی، بستن عرصه رقابت و در کنار آن اجبار مردم به استفاده از پلتفرم‌های بومی نه‌تنها موجب مهاجرت مردم به این پلتفرم‌ها نمی‌شود، بلکه بی‌اعتمادی آنها را نیز به دنبال خواهد داشت».

بی‌اعتمادی

چندی پیش، نیما نامداری، عضو هیئت‌مدیره سازمان نظام صنفی رایانه‌ای تهران، درباره اعتماد مردم به دولت و پلتفرم‌ها تأکید کرده بود: «در کشورهای توسعه‌یافته مردم به پلتفرم‌ها اعتماد می‌کنند تا داده‌های آنها را نگهداری کنند و از طرفی دیگر، به دولت اعتماد می‌کنند که از داده‌های آنها استفاده غیرمتعارف نکند. به‌علاوه، دولت پلتفرم‌ها را نیز کنترل می‌کند که آنها نیز از داده‌های مردم استفاده غیرمتعارف نکنند. اما متأسفانه در جامعه ما اعتماد بین مردم و دولت به میزانی نیست که جامعه به ایفای این نقش توسط نهادهای رسمی اعتماد داشته باشد. همین موارد باعث می‌شود مردم حکمرانی دیجیتال را به رسمیت نشناسند». او با اشاره به اینکه دنیای دیجیتال، مرز جغرافیایی ندارد و قواعد حکمرانی که در فضای فیزیکی وجود دارد در جهان دیجیتال قابل اعمال نیست، گفت: «در جهان دیجیتال، نیاز به تعامل دوسویه است یعنی دولت‌ها می‌پذیرند که به ضوابط و قواعد پلتفرم‌ها احترام بگذارند و بالعکس. اما وقتی پلتفرمی فیلتر می‌شود، دیگر تعامل معنایی ندارد».

این کارشناس فناوری ضمن تأکید بر اینکه دولت ایران به‌طور مکرر با اعمال فیلترینگ پلتفرم‌ها، بی‌اعتمادی خود را به پلتفرم‌های خارجی نشان داده است، گفت: «به‌طور طبیعی چنین امری مسیر را یک‌طرفه می‌کند و پلتفرم‌های خارجی نمی‌توانند تعاملی با دولت داشته باشند».

شاهنامه‌خوانی

گریختن نیا از برابر نبیره

شاهنامه‌پژوه
مهدی افشار

در نبردی دشوار که استقیلا، شاه ایلا به دست خسرو کشته شد، افراسیاب از کشته‌شدن نواده‌اش چنان به خشم آمد که در پیران‌سالگی خود بر آن شد با خسرو روباروی شود. جهن و گرسیوز که بیم داشتند شهریار توران به دست نواده‌اش کشته شود، او را از تاختن به سوی خسرو بازداشتند و با فرارسیدن تاریکی، دو سپاه از یکدیگر دور گشته، به پایگاه‌های خود بازگشتند.

چون نیمی از تیره شب بگذشت و سپهر بر فراز کوه آرام یافت، سپهدار ترکان بنه برگرفت و از آمودریا بگذشت و سپاه او پی‌درپی از بیراه روانه توران شدند و سراپرده‌ها و چادرها را به جای گذاردند.

سپیده‌دمان چون از باختر خورشید چهره رخشنده خود را بنمود، پیشگامان سپاه ایران، سپاه توران را به هامون ندیدند و به مژده نزد خسرو آمدند که سپاه توران از این آوردگاه رفته است و همه دشت گرچه چادر و پرده سراست، از دشمن نشانی نیست.

خسرو چون این سخن بشنید، سر بر خاک نهاده، نیایش‌کنان نزد یزدان پاک شد و گفت: «ای کردگار روشن، ای جهاندار بیدار، تو مرا شکوه شهریاری و دیهیم و زور دادی و دل و چشم بدخواه ایران‌زمین را کور خواستی، آرزو دارم گیتی بی‌ستمگار شود و مردمان در آرامش زندگی کنند». آن‌گاه با برآمدن خورشید در میانه آسمان، جهاندار بر تخت شهریاری بنشست و دیهیم دل‌افروز بر سر نهاد و سران سپاه نیایش‌کنان به نزد خسرو آمدند که باشد این گاه شهریاری جاودان بماند و همه از آنچه از لشکر شاه چین به جای مانده بود، به بی‌نیازی رسیدند و این‌گونه در شبی تیره با دلاوری سپاه ایران و شکوه شهریار ایران، تورانیان این‌چنین رایگان و کم‌بها شدند.

خسرو گفت: «پنج روز در این آوردگاه می‌مانیم، در روز ششم با برآمدن خورشید سپاه را برمی‌گیریم و در پی افراسیاب می‌رویم که او کین‌فزای است و ما کینه‌جو». در این پنج روز سپاه ایران در جست‌وجوی کشتگان خود برآمدند؛ پیکرهای آنان را از گردوخاک بشستند و بنا به جایگاه‌شان، برای هریک دخمه‌ای ساختند. سپس خسرو فرمان داد تا دبیر به نزدش آید و نامه‌ای برای کاووس نوشت. در آغاز نامه، خسرو از یزدان پاک به ستایش سخن گفت، سپس نیای خویش را بسیار ستود و بزرگی‌اش را با کوه در پیوند آرزو کرد و نیز دل بداندیشان او را ویران خواست، سپس نوشت که چگونه از ایران به ریگ فرب راه یافتند و در سه جنگ گران با سپاهی بی‌کران روباروی شدند و با این نامه، سر سیصد نامدار تورانی را به درگاه شهریار می‌فرستد. در میان سرها، سر برادر و فرزند و خویش افراسیاب نیز هست و همراه با سرها، دویست سپاهی کت‌فروبسته نیز فرستاده می‌شود که هریک از آنان با صد شیر مقابله می‌کند. و افزود چون افراسیاب تاب ایستادن نیاورد، نیمه‌شبان سراپرده به جای گذارده، بگریخت. سپس بر نامه، مهر خسرو را گذاردند که با مشک درآمیخته بود و آن را به سواری تیزتک سپردند تا به کاووس رساند.

از دیگر سوی چون سپاه توران از آمودریا بگذشت، شتابان راه توران در پیش گرفت و به سپاه قراخان پیوست و سپاهیان گریخته از آوردگاه هریک هر آنچه در جنگ دیده یا بر او گذشته بود، برای سپاه قراخان بازگفت و سپهدار ترکان بسیار از آزار کسی گریست که از تخمه خود او بود و در مرگ شیده و بزرگان و پیوندهایش زاری‌ها کرد. از گریستن افراسیاب، سپاه نیز به زاری نشست و خروشی برآمد که گویی ابر از چشم هژبر خون می‌چکاند. افراسیاب در بخارا بماند و یلان و پهلوانان را فراخواند به رایزنی و آنان گفتند که از هر صد تن، بیش از بیست تن به جای نمانده و آنان که به جای مانده‌اند، همه دل‌شکسته‌اند و بهتر آن است که سپاه راهی چاچ شود تا اگر خسرو کین‌خواهانه در پی آنان آید، بتوان لشکر را آماده روبارویی کرد و سپس از گلزریون نیز بگذرند و با آرامش در بهشت گنگ جای گیرند که گنگ‌دژ، هم جای جنگ و هم جای درنگ است.

با این پیشنهاد همه یک‌سخن شدند و دیگر کسی سخنی به میان نیاورد و سپاه با دیده‌ای پرآب و دل خونین به گلزریون رفت و سه روز در آن سامان بماند و افراسیاب با یوز و باز به شکار رفت تا دل شوریده خویش را شوری دگر بخشد و از آن جایگاه راهی گنگ‌دژ شد.

گنگ‌دژ، شهری که سیاوش بنیاد نهاده بود، جایی به‌سان بهشت و گلش مشک‌سای بود و خشتش از زر. افراسیاب در آن جایگاه شادمانه بماند، گویی آرامش، ارمگان آن بهشت بود.

از هر سوی سپاه به گنگ‌دژ روی آورد و روزی چند بانگ چنگ و رباب پژواکی دیگر گرفت و افراسیاب امید آن داشت که خسرو دست از کین‌جویی بردارد و نیای خویش را بیش از این نیازارد.

خسرو، آمودریا را پشت سر گذارد و به تورانیان گفت که از این آمدن سپاه ایران بیمی به دل راه ندهید و ایشان را گنج داد و خود روانه سغد شد و در سغد جهانی نو و شاداب دید؛ فرمان داد تا ویرانی‌های آن سامان را آباد گردانند و در هر کجا که اندکی می‌ماند، سواری به زینهار می‌آمد و شهریار ایران آنان را نوید می‌داد که در اندیشه نبرد نیست و در سغد بود که دانست افراسیاب در گنگ‌دژ پناه گرفته و پهلوانی به نام گلگله از تخمه تور که دل شیر و سر پرکین دارد، با لشکری گران به او پیوسته است.